

www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Analysis of Teachers' Attitudes Towards Distance Education in the Distance Education Process

Ömer Yahşi* - Kamil Arif Kırkıç**

Abstract: Teachers' attitudes towards distance education are partially important in terms of effectiveness of the distance education process in environments where distance education processes are applied. However, rather than being optional, it becomes even more important in times of global epidemics, where face-to-face education has disappeared and distance education has become mandatory due to global epidemics. This research aims to find out the attitudes of teachers working in İzmir towards distance education. The sample of the study consists of 628 teachers (424 female and 204 male teachers) working in İzmir in the 2019-2020 academic year. In the study, data on teachers' attitudes towards distance education were collected through the "Attitude Scale towards Distance Education" developed by Ağır (2007) and the scale has two sub-dimensions (advantages of distance education, limitations of distance education). Research ethics committee approval was obtained in September, 2020 from Istanbul Sabahattin Zaim University. According to the results of the study, it was seen there was no difference according to the gender variable in terms of distance education attitudes. As the results point out, it was concluded that teachers' attitudes towards distance education differ in terms of educational level variable, while their attitudes about the advantages and total attitudes towards distance education differ according to the type of teaching variable, while their attitudes towards limitations towards education do not differ. In the study, it was seen that as the professional seniority increased, distance education attitude decreased, and as the duration of working at the same school increased, distance education attitude decreased.

Structured Abstract: Introduction In the twenty-first century, while globalization continues at full speed, the World Health Organization (WHO) has declared an epidemic due to the increase in COVID 19 cases (WHO, 2020). First Covid-19 cases were diagnosed in Turkey on March 11, 2020 (Ministry of Health, 2020). In primary and secondary schools in Turkey, the education process was interrupted. In countries that want to continue education without interruption, it is seen that educational facilities supported by different technological infrastructures and distance education is used as the main learning resource (Can, 2020). Distance education is defined as the education that occurs when the teacher and student are physically located

* Dr. İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Dr. Izmir Provincial Directorate of National Education

ORCID 0000-0003-3872-6010

oyahsi@gmail.com

** Dr. Öğrt. Üyesi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Assistant Professor, Istanbul Sabahattin Zaim University, Department of Educational Sciences

ORCID 0000-0002-8902-437X

kamil.kirkic@izu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Yahşi, Ö. & Kırkıç, K. A. (2020). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies - Education*, 15(5), 3827-3847. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.46136>

Received/Geliş: 04 September/Eylül 2020

Accepted/Kabul: 26 October/Ekim 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 27 October/Ekim 2020

CC BY-NC 4.0

in different places (Uzunboyulu & Tuncay, 2012). Teachers' attitudes towards distance education are partially important in terms of the effectiveness of the process in environments. The aim of this study is to find out the the teachers' attitudes towards distance education, which is becoming increasingly important, in the compulsory distance education process.

Purpose The research aims to identify the attitude levels of teachers towards distance ducation during the Covid19 epidemic. In this context, answers to the following questions were sought: During the Covid19 Outbreak: “ At what level are teachers' attitudes towards distance education?, Do teachers' attitudes towards distance education show a significant difference according to gender variable?, Do teachers' attitudes towards distance education differ significantly according to the variable of teaching type?, Do teachers' attitudes towards distance education differ significantly according to the educational level variable?, Do teachers' attitudes towards distance education differ significantly according to the variable of distance education knowledge?, Do the teachers’ attitudes differ significantly according to the variable of the school type of distance education? Do teachers' attitudes towards distance education differ significantly according to professional seniority variable? Do teachers' attitudes towards distance education differ significantly according to the variable of working time at the school they work?, Do teachers' attitudes towards distance education differ significantly according to the variable of technology usage level?, Do teachers' attitudes towards distance education differ significantly according to the income level variable they perceive?

Method This research with descriptive scanning method is a quantitative research. In this study, the screening method was used to determine teachers’ the attitudes. The sample was selected by random cluster sampling (Karasar, 2014) method towards distance education during the period when the distance education process was applied in İzmir. The population of the research consisted of teachers in Izmir in the 2019-2020 academic year.

Conclusion and Discussion When the attitude levels of teachers towards distance education are analysed, it was determined that the advantages sub-dimension are moderate and the limitations sub-dimension are low. When the findings were analyzed in terms of the gender variable, we have seen that attitudes towards distance learning did not differ according to gender. When the results are examined it is seen that while teachers 'attitudes about advantages and total attitudes towards distance education differed according to the variable of teaching type, their attitudes towards limitations did not differ. It was concluded that teachers' attitudes towards distance education differed according to the educational level variable. The results were significant in favor of master’s degree graduate students. In this context, it can be said that the higher the education level of the teachers, their attitudes towards distance education became the more positive. While teachers attitude differed according to the distance education knowledge variable about the limitations of distance education, their attitudes and total attitudes towards educational advantages did not differ according to this variable. There was no significant difference between the groups in the "Distance Education Attitude Advantages" sub-dimension, the "Distance Education Attitude Limitations" sub-dimension and the total scale in terms of the type of school variable. As the professional seniority increases, the distance education attitude decreases. In this case, the number of in-service trainings on distance education can be planned for teachers to have more positive distance education attitudes. According to the results it is seen that the difference in the Distance Education Attitude Advantages sub-dimension was in favor of those who had a working time of 0-5 years. It is thought that changing the schools where teachers work in certain years may be beneficial in this sense, since their long years of working in the same school reduces their distance education attitudes and effectiveness, in which innovative approaches are frequently used. The results of the study are thought to be important in future research.

Keywords: Educational Administration, Education, Distance Education, Teacher Attitudes, Epidemic Period

Öz: Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları kısmen uzaktan eğitim süreçlerinin uygulandığı ortamlarda uzaktan eğitim sürecinin etkililiği açısından önemlidir. Ancak isteğe bağlı olmaktan ziyade küresel salgınlar nedeni ile yüz yüze eğitimin ortadan kalktığı ve uzaktan eğitimin zorunlu hale geldiği küresel salgın zamanlarında daha da önem kazanmaktadır. Bu çalışmada giderek önem kazanan uzaktan eğitim sürecine yönelik öğretmen tutumlarının zorunlu olarak uygulanan uzaktan eğitim sürecindeki durumunu belirlemek hedeflenmiştir. Bu çalışmanın amacı, İzmir ilinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlektir. Araştırmanın örneklemini 2019-2020 eğitim öğretim yılında İzmir’de görev yapan 628 öğretmen öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde 424 kadın ve 204 erkek

öğretmen öğretmen yer almaktadır. Araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarına ilişkin veriler Ağır (2007) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Ölçek iki alt boyuttan oluşmaktadır: uzaktan eğitimin avantajları, uzaktan eğitimin sınırlılıkları. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre uzaktan eğitim tutumlarının cinsiyet değişkenine göre göre farklılık göstermediği görülmüştür. Araştırma ile ilgili etik kurul izni Eylül 2020’de İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesin’nden alınmıştır. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik avantajlar ve toplam tutumlar öğretmenlik türü değişkenine göre farklılaşırken, eğitime yönelik sınırlılıklar hakkındaki tutumlarının farklılaşmadığı görülmüş, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının öğrenim düzeyi değişkenine göre farklılaştığı sonucu elde edilmiştir. Araştırmada mesleki kıdem yükseldikçe uzaktan eğitim tutumunun azaldığı, ayrıca okuldaki çalışma süresi yükseldikçe uzaktan eğitim tutumunun azaldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Eğitim, Uzaktan Eğitim, Öğretmen Tutumları, Salgın Dönemi.

Giriş

Yirmi birinci yüzyılda küreselleşme tüm hızıyla devam ederken, yaşanan COVID 19 vakalarının artması sebebiyle Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), pek çok ülkeyi etkisi altına alan bu hastalık halk sağlığını etkilediği gerekçesiyle salgın ilan etmiştir (DSÖ,2020). Türkiye’de ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür (Sağlık Bakanlığı, 2020). Neredeyse tüm dünyada günlük yaşam biçimleri değişirken eğitim ve öğretimi öncelikle yüz yüze etkileşimlerden uzaktan eğitim yapılarına taşıma zorunluluğu ile pandemi sürecinden en ciddi şekilde etkilenen sektörlerden biri eğitim olduğu söylenebilir (Blume, 2020). 12 Mart 2020 itibariyle, beş farklı kıtadaki 46 ülke okulların kapatıldığını ilan etmiş ve bu ülkelerden 26’sı ülke genelinde okulları tamamen kapatmıştır (Huang, Liu, Tlili, Yang ve Wang, 2020). Türkiye’de bulunan ilk ve orta dereceli okullarda 13 Mart 2020 tarihinde eğitime ara verilmiş ve dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye’de de 2019-2020 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde okullarda yüzyüze eğitim yapılamamıştır.

Türkiye’de ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 23 Mart 2020 tarihinden itibaren Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve TRT e-okul üzerinden yapılan yayınlarla öğretim faaliyetlerine devam etmiştir. Dünyanın pek çok ülkesini etkileyen pandemi sürecinde eğitim çalışmalarının yüz yüze eğitimin yerine uzaktan eğitim yoluyla devam ettiği görülmektedir (Telli, Altun, 2020).

Pandemi sürecinde eğitim sistemlerinin etkilenmesi sonucunda pekçok öğrenci okullarına gidememiştir ve bu tür süreçlerde hükümetler, öğretmenler, öğrenciler, bakıcılar ve ebeveynler pek çok zorluklarla karşılaştığı söylenebilir (Chang & Satako, 2020). Bu süreçte okullar ve üniversiteler hızla uzaktan öğrenme sistemlerini hızla uygulamaya koydu ancak uzaktan öğrenme konusunda deneyimi sınırlı olan veya hiç olmayan okulların yanısıra uzaktan öğrenme kaynakları hazırlamamış okullar ve özellikle öğretmenler çevrimiçi uygulamaları kullanma konusunda zorluklarla karşılaşmaktadır (Zaharah ve Kirilova, 2020).

Eğitimi kesintisiz devam ettirmek isteyen ülkelerde ise farklı teknolojik alt yapılarla desteklenen öğretim olanaklarının kullanıldığı ve uzaktan eğitimin temel öğrenme kaynağı olarak kullanıldığı görülmektedir (Can, 2020). Uzaktan eğitim tanımları incelendiğinde öğretici ve öğrencinin ayrı ortamlarda bulunmasıyla gerçekleşen eğitim olarak tanımlandığı görülmektedir (Uzunboylu ve Tuncay, 2012). Bayam ve Aksoy (2002) uzaktan eğitimin, ayrı yerlerde bulunan öğrenci, öğretmen ve eğitim araçlarını teknoloji yoluyla bir araya getirdiğini söylemektedir. Başka bir ifadeyle öğrenci ve öğreticiler farklı mekanlarda olmasına rağmen birbirleriyle iletişim kurarak bilgi alışverişinde bulunmaktadır (İşman, 2011). Zırhloğlu’na göre (2006), uzaktan eğitim, aynı ortamda bulunmayan öğrenci ve öğretmenleri iletişim teknolojileri, posta hizmetleri yoluyla belli bir merkezde buluşturarak gerçekleştirilen öğretim şeklidir (Zırhloğlu, 2006). Farklı taleplere cevap verebilen bir model olarak görülen uzaktan eğitimin temel amacı, bireylerin eğitim öğretim

taleplerini karşılayacak öğretim programları geliştirerek çok sayıda kişinin etkin bir şekilde faydalanmasını sağlamaktır (Özkul, Girginer, 2001).

Uzaktan eğitim, sunduğu imkanlar açısından değerlendirildiğinde ise geleneksel yöntemlerin dışında eğitim çalışmalarının uzaktan yönlendirilmesi yoluyla bir öğretim fırsatı sunmaktadır (Alkan, 1987). Ayrıca çok sayıda bireyin eğitim görmek istemesiyle orantılı olarak eğitim hizmetini daha büyük kitlelere götürme hedefi, okula devam edemeyen bireylerin eğitim ve öğretim gereksinimlerini karşılama çabası, bireye bulunduğu yerde eğitim imkanı sunması, bireylerin ihtiyaç duyduğu farklı nitelikte eğitim türlerini sunması gibi özellikler uzaktan eğitimin gerekliliğini göstermektedir (Özer, 1990; Yalın, 2007). Bu açıdan ele alındığında uzaktan eğitimin çeşitli avantajlarından söz etmek mümkündür, bunlar arasında zaman ve mekan sınırlamasının olmaması, fırsat eşitliği sağlanması, teknolojiden faydalanma, yaşam boyu öğrenme fırsatları sunması, alternatif öğrenme ortamları sunması, bireyin tek başına çalışması için ortam sağlanması sayılabilir (Doğan, 2014).

Uzaktan eğitimin özelliklerine değinen Demir (2014)'e göre bireylere eşit erişim imkanının yanı sıra zaman, ortam ve öğrenme hızı gibi konularda esneklik sunmalı, ayrıca ölçülebilir olmalı ve etkinlikler bireyin tercihiğine göre hazırlanmalıdır.

Uzaktan eğitim özellikleri arasında teknolojik gelişmeler ve eğitim alanındaki ilerlemeler ile birlikte öğrenen ve öğretmenin ayrı ortamlarda olması, yeni ve çeşitli seçeneklerin sunulması, ekonomik olması gibi özellikler de sayılabilir (Özer, Gür ve Küçükcan, 2010). Öğrenci ve öğretmenin aynı yerde bulunma zorunluluğunun olmaması ve eğitim sürecinin sabit bir programa bağlı olmadığından esnek bir yapıya sahip olan uzaktan eğitim sürecinde etkileşimin sağlanmasıyla aktif öğrenme süreçleri de devreye girmektedir (Bayam, Aksoy, 2002).

Hotar, Omay, Bayrak, Kuruüzüm, Umay, (2020), pandeminin toplumsal yansımalarını ele aldıkları çalışmalarında eğitim kurumlarında pandemi sürecinde elde edilen "uzaktan eğitim" kazanımlarının gelecekte alternatif eğitim olanaklarının kullanılması açısından yararlı görmekte, ancak gerek öğrencilerin, gerek öğretmenlerin, uzaktan eğitim/çalışma rehberlerinin oluşturulmasının, bu yönde toplumda bir kültür oluşturulmasının da gerekli olduğunu belirtmiştir. Geçgel, Kana, Eren (2020) ise özellikle pandemi sürecinin ortaya çıkmasıyla birlikte gündemde daha fazla yer alan uzaktan eğitim açısından ele alındığında öğretmen ve öğrencilerin dijital yetkinliklerinin geliştirilmesi ve aynı zamanda kitapların ve programların yeniden değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Telli ve Altun'a (2020) göre, ise pandemi sürecinde uzaktan eğitim deneyimi tüm dünyada yeni teknoloji ve sistemlerin de etkisiyle ana öğrenme yapısı haline gelecektir.

Uzaktan eğitim sistemine dahil olan bireylerin olumlu tutumları ise bu sistemin başarısını belirlemektedir (Yenilmez, Balbağ, Turgut, 2017). Bireyin bir olgu, olay ya da durumlar ile ilgili inançları ve yaklaşımları tutum olarak tanımlanmaktadır (Yenilmez & Özabacı, 2003). Sarıtaş (2020), pandemi döneminde öğretmen ve öğrencilerin uzaktan (çevrimiçi) eğitime hazır bulunup bulunmamasından ziyade, uzaktan(çevrimiçi) eğitime olumlu tutum içinde ve yeterli teknik kapasiteye sahip olmasının önemine dikkat çekmiştir. Bireylerin bu süreçlerle ilgili düşünce, yaklaşım ve tutumlarının belirlenmesi, sistemin başarılı ve düzgün işlemesi için önemlidir (Şahin, 2007; Altan & Seferoğlu, 2009).

Yenilmez, Balbağ, Turgut(2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada cinsiyetin (erkeklerin lehine), uzaktan eğitim konusunda bilgi sahibi olmanın, kullanılan internet sitesinin uzaktan eğitime konusundaki tutum puanlarını olumlu yönde etkilediğini ancak akademik performans ve kullanım süresinin bir etkisinin olmadığını bulmuştur. Ayrıca Ağır (2007), gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime tutum düzeylerini olumlu yönde bulmuştur. Bunun yanında bir başka çalışmada ise aday BT öğretmenlerinin bu konudaki tutumlarının kararsız seviyeye yakın olduğu görülmüştür (Ateş, Altun, 2008).

Horzum (2003) tarafından gerçekleştirilen çalışmada katılımcıların internet destekli eğitime olumlu bir bakış açısına sahip oldukları görülmüş ve uygulamalı ve mesleki dersler dışındaki derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilebileceğini düşündükleri ortaya konmuştur. Aynı çalışmada kadın katılımcıların uzaktan eğitime daha ılımlı yaklaştığı görülmüştür. Öğretmenlerin internet kullanma tutumlarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bir araştırmada cinsiyet farkı olmamasına rağmen interneti daha etkin kullanan öğretmenlerin 0-5 yıl arası çalışan öğretmenler olduğu görülmüştür (Ağır ve Okçu, 2006).

Yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmen adaylarının, senkron ders tutumlarının olumsuz olduğu görülmüştür (Karatepe, Küçükgeçay ve Peker, 2020). Karakuş, Ucuzsatar, Karacaoğlu, Esendemir ve Bayraktar, (2020), pandemi sürecinde yoğunlaşan uzaktan eğitim sürecinde Türkçe öğretmeni adaylarının uyum sağlayamadıkları, Türkçe dersinin uzaktan eğitimle yürütülemeyeceğini düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla uzaktan eğitim ile ilgili olumsuz tutumu olan öğretmenlerin, uzaktan eğitimin sağladığı imkanlardan faydalanamayacakları ve dolayısıyla eğitim-öğretim sürecinin olumsuz etkileyebileceğini söylemek mümkündür. Baek, Zhang ve Yun (2017), tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Koreli öğretmenlerin uzaktan öğrenme tutumlarının düşük olduğu ortaya çıkmış ve kadın öğretmenlerin erkeklere göre daha olumlu bakış açısına sahip oldukları görülmüştür; aynı çalışmada ortaöğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitim araçları ve etkili iletişim yeterliliklerinin ilkökul öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu belirtilmektedir Uzaktan eğitim sistemini kullanan ve uygulayan bireylerin bu konudaki tutumlarını, görüş ve düşüncelerini araştıran çok sayıda çalışma yapılmaktadır ve bu çalışmalar, akademisyenlere ve uygulayıcılara yol gösterici olacağı düşünülmektedir (Barış, 2015). Öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları kısmen uzaktan eğitim süreçlerinin uygulandığı ortamlarda uzaktan eğitim sürecinin etkililiği açısından önemlidir. Ancak isteğe bağlı olmaktan ziyade küresel salgınlar nedeni ile yüz yüze eğitimin ortadan kalktığı ve uzaktan eğitimin zorunlu hale geldiği küresel salgın zamanlarında daha da önem kazanmaktadır. Bu araştırmada giderek önem kazanan uzaktan eğitim sürecine yönelik öğretmen tutumlarının zorunlu olarak uygulanan uzaktan eğitim sürecindeki durumunu belirlemeyi amaçlamaktadır.

Amaç

Eğitim ve öğretim sürecinde yüzyüze öğrenme temel öğelerden biri olsa da pandemi nedeniyle yaşanan bu süreçte uzaktan eğitim kapsamlı bir tamamlayıcı olarak görülebilir (Yılmaz, 2020-20). Bu bakımdan uzaktan eğitim ortamında eğitim veren öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi gereklidir. Araştırmanın amacı Covid19 Salgını Sırasında Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum düzeylerinin belirlenmesidir. Bu amaca yönelik olarak aşağıda belirtilen sorulara cevaplar aranmıştır. Covid19 Salgını sırasında;

1. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları hangi düzeydedir?
2. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları öğretmenlik türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları uzaktan eğitim bilgisi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görev yapılan okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları görev yaptıkları okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
9. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları teknoloji kullanım düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
10. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları algıladıkları gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Betimsel tarama yönteminin kullanıldığı bu araştırma nicel bir araştırmadır. Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplandığı çalışmada tarama modeli tercih edilmektedir (Büyüköztürk, 2012). Karasar (2014) ise tarama modellerinin, geçmişte veya mevcut durumu var olduğu şekliyle açıklamayı amaçlayan araştırma yaklaşımları olduğunu söylemektedir.

Bu araştırmada İzmir ilinde tesadüfi küme örnekleme (Karasar, 2014) yöntemiyle seçilen okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinin uygulandığı dönemde uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla tarama yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2019-2020 Eğitim Öğretim yılında İzmir ilinde görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırma ile ilgili gerekli izinler alınmıştır. Etik kurul izni, Eylül 2020'de İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nden 2020/08 sayılı yazı ile alınmıştır. Araştırmanın örneklem grubunda İzmir ilinde farklı branşlarda görev yapan öğretmenler yer almaktadır. Örneklem grubu tesadüfi seçkisiz küme örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir (Karasar, 2014). Evreni temsil etme gücünün yüksek olduğu seçkisiz örneklemede, birimler, örnekleme alınırken her bir örneklem birimine eşit seçilme olasılığı verilir. Bu yöntemle evrendeki tüm birimler, eşit ve bağımsız bir örnekleme seçilme olasılığına sahiptir (Büyüköztürk ve diğ., 2008: 86). Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Demografik özellikler	Frekans	Yüzde (%)	
Cinsiyet	Kadın	424	67,5
	Erkek	204	32,5
Öğretmenlik Türü	Branş Öğretmeni	487	77,5
	Sınıf Öğretmeni	141	22,5
Öğrenim Düzeyi	Lisans	542	86,3
	Lisansüstü	86	13,7
Uzaktan Eğitim Bilgisi	Var	600	95,5
	Yok	28	4,5
Görev Yapılan Okul Türü	İlkokul	156	24,8
	Ortaokul	205	32,6
	Lise	267	42,5
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	41	6,5
	6-10 yıl	82	13,1
	11-15 yıl	93	14,8
	16-20 yıl	110	17,5
	21 yıl ve üzeri	302	48,1
Okuldaki Çalışma Süresi	1-5 yıl	302	48,1
	6-10 yıl	158	25,2
	11-15 yıl	84	13,4
	16-20 yıl	46	7,3
	21 yıl ve üzeri	38	6,1
Teknoloji Kullanım Düzeyi	Zayıf	27	4,3
	Orta	262	41,7
	İyi	339	54,0
Algılanan Gelir Düzeyi	Düşük	131	20,9
	Orta	447	71,2
	Yüksek	50	8,0
Toplam		628	100

Tablo 1'e göre araştırmaya katılanların 424'ü (%67,5) kadın, 204'ü (%32,5) erkek; 487'si (%77,5) branş öğretmeni ve 141'i (%22,5) sınıf öğretmeni; 600'ü (%95,5) Uzaktan Eğitim bilgisine sahip olan ve 28'i (%4,5) sahip olmayan; 542'si (%86,3,5) lisans mezunu ve 86'sı (%13,7) lisansüstü mezunu; 156'sı (%24,8) ilkokul, 205'i (%32,6) ortaokul, 267'si (%42,5) lisede görev yapmaktadır. Mesleki kıdemlerine göre katılımcıların 41'i (%6,5) 1-5 yıl, 82'si (%13,1) 6-10 yıl, 93'ü (%14,8) 11-15 yıl, 110'u (%17,5) 16-20 yıl, 302'si (%48,1) 21 yıl ve üstündedir. Katılımcıların 302'si (%48,1) 1-5 yıl, 158'i (%25,2) 6-10 yıl, 84'ü (%13,4) 11-15 yıl, 46'sı (%7,3) 16-20 yıl, 38'i (%6,1) 21 yıl üzeri süredir aynı okulda çalışmaktadır. Teknolojiyi kullanım düzeyi olarak katılımcıların 27'si (%4,3) zayıf, 262'si (%41,7) orta, 339'u (%54,0) ise iyi düzeyde olduklarını ifade etmiştir. Katılımcıların 131'i (%20,9) düşük, 447'si (%71,2) orta, 50'si (%8,0) ise yüksek gelir düzeyinde olduklarını algılamaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada İzmir ilinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını ölçmek için Ağır'ın (2007) "Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin iki alt boyutu bulunmaktadır. Toplam 21 maddeden oluşan ölçeğin derecelendirmesi, (1) (Kesinlikle katılmıyorum) ile (5) (Kesinlikle katılıyorum) arasında değişen 5'li Likert tipindedir. Ayrıca ölçeğin iki alt boyutundan elde edilebilecek minimum ve maksimum değerler; birinci alt boyutu olan 'uzaktan eğitimin avantajları' için en az 14, en fazla 70; ' ikinci alt boyut "uzaktan eğitimin sınırlılıkları" için ise en az 7, en fazla 35'tir. Ayrıca araştırmacılar tarafından hazırlanmış ona "Kişisel Bilgi Formu" ile katılımcıların demografik bilgilerine ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi ve Bulgular

Bu bölümde elde edilen verilerin analiz sonuçları sunulmaktadır.

Verilerin Normal Dağılım Analizi

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir ve bu değerler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Kurumsal Aidiyet Ölçeği Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Boyutlar	N	Min	Maks	\bar{x}	ss	Çarpıklık		Basıklık	
						Değer	$Sh_{\bar{x}}$	Değer	$Sh_{\bar{x}}$
						Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	628	14	70
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	628	7	35	16,96	5,766	,547	,098	,091	,195
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	628	21	104	55,78	17,226	,231	,098	,975	,177

Tablo 2’de görüldüğü üzere örneklem grubunun Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için gerçekleştirilen normallik testi sonucuna göre basıklık ve çarpıklık değerleri ± 1.5 aralığındadır. Tabachnick ve Fidell’e göre (2013) ± 1.5 aralığındaki çarpıklık ve basıklık değerleri normallik için kabul edilebilir bir düzeydir. Bu nedenle ölçeklerden alınan puanların normal dağıldığı kabul edilerek, veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi olarak belirlenen “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları hangi düzeydedir?” sorusu ile ilgili uygulama verileri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	N	\bar{x}	ss	$Sh_{\bar{x}}$
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	628	38,82	12,724	,508
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	628	16,96	5,766	,230
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	628	55,78	17,226	,687

Tablo 3’te görüldüğü üzere öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanlarının ortalaması uzaktan eğitim tutum avantajlar alt boyutu için ($\bar{x}=38,82$), uzaktan eğitim tutum sınırlılıklar alt boyutu için ($\bar{x}=16,96$) ve uzaktan eğitim tutum toplam ölçek için ise ($\bar{x}=55,78$) olarak bulunmuştur. Ulaşılan bulgudan hareketle öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumlarının avantajlar alt boyutunda orta düzeyde sınırlılıklar alt boyutunda da düşük olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi: “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?”. Bunula ilgili uygulamaya ilişkin bağımsız grup t-testi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	Erkek	204	37,75	13,252	,928	-1,470	626	,142
	Kadın	424	39,34	12,445	,604			
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	Erkek	204	17,12	6,479	,454	,484	626	,629
	Kadın	424	16,88	5,397	,262			
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	Erkek	204	54,87	18,475	1,29	-,922	626	,357
	Kadın	424	56,22	16,597	,806			

Tablo 4’te görüldüğü üzere öğretmenlerin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini saptamak için t testi yapılmıştır. Buna göre gruplar arasındaki farkın Avantajlar [$t_{(626)} = -1,470$; $p > .05$]; Sınırlılıklar [$t_{(626)} = ,484$; $p > .05$] alt boyutları ve Toplam test [$t_{(626)} = -,922$; $p > .05$] için anlamlı olmadığı bulunmuştur. Bu sonuca göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeni açısından değişmediği söylenebilir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi: “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları öğretmenlik türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”. Bu soruya ait bağımsız grup t-testi sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları Öğretmenlik Türü Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	Branş Öğretmeni	487	39,60	12,787	,579	2,852	626	,004
	Sınıf Öğretmeni	141	36,15	12,173	1,025			
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	Branş Öğretmeni	487	17,07	5,821	,264	,878	626	,380
	Sınıf Öğretmeni	141	16,58	5,577	,470			
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	Branş Öğretmeni	487	56,67	17,405	,789	2,398	626	,017
	Sınıf Öğretmeni	141	52,73	16,288	1,372			

Tablo 5’te görüldüğü üzere öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları öğretmenlik türü değişkeni açısından bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen t testi sonucunda gruplar arasındaki farkın Avantajlar alt boyutu [$t_{(626)} = 2,852$; $p < .01$] ve Toplam

test [$t_{(626)}= 2,398$; $p<.05$] için anlamlı düzeyde branş öğretmenleri lehine farklılık olduğu, ancak Sınırlılıklar [$t_{(626)}= ,878$; $p>.05$] alt boyutunda anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Ulaşılan bu sonuca göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik avantajlar hakkındaki ve toplam tutumları öğretmenlik türü değişkenine göre farklılaşırken, eğitime yönelik sınırlılıklar hakkındaki tutumlarının farklılaşmadığı söylenebilir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusunun bağımsız grup t-testi sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	Lisans	542	38,42	12,650	,543	-1,985	626	,048
	Lisansüstü	86	41,35	12,976	1,399			
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	Lisans	542	16,75	5,631	,242	-2,296	626	,022
	Lisansüstü	86	18,28	6,436	,694			
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	Lisans	542	55,17	16,971	,729	-2,236	626	,026
	Lisansüstü	86	59,63	18,399	1,984			

Tablo 6’da gösterildiği gibi üzere öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları öğrenim düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır. Gruplar arasındaki farkın Avantajlar [$t_{(626)}= -1,985$; $p<.05$] ile Sınırlılıklar [$t_{(626)}= -2,296$; $p<.05$] alt boyutları ve Toplam test [$t_{(626)}= -2,236$; $p<.05$] için lisansüstü mezunu olan öğretmenler lehine anlamlı olduğu bulunmuştur. Ulaşılan bu sonuca göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının öğrenim düzeyi değişkenine göre farklılaştığı söylenebilir.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları uzaktan eğitim bilgisi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili bağımsız grup t-testi yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları Uzaktan Eğitim Bilgisi Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi			
						t	Sd	p	
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	Uzaktan	Evet	600	39,00	12,761	,521	1,584	626	,114
	Hayır	28	35,11	11,493	2,172				
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	Eğitimle İlgili	Evet	600	17,06	5,788	,236	2,077	626	,038
	Hayır	28	14,75	4,873	,921				
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	Bilgim Var	Evet	600	56,06	17,286	,706	1,866	626	,063
	Hayır	28	49,86	14,958	2,827				

Tablo 7’de görüldüğü üzere öğretmenlerin tutumlarının uzaktan eğitim bilgisi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemek için t testi analizi yapılmıştır. Gruplar

arasındaki farkın Sınırlılıklar alt boyutu [$t_{(626)}= 2,077$; $p<.05$] için anlamlı düzeyde uzaktan eğitim bilgisi olanlar lehine farklılık olduğu, ancak Avantajlar alt boyutunda [$t_{(626)}= 1,584$; $p>.05$] ve Toplam test [$t_{(626)}= 1,866$; $p>.05$] için anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Ulaşılan bu sonuca göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik sınırlılıklar hakkındaki uzaktan eğitim bilgisi değişkenine göre farklılaşırken, eğitime yönelik avantajlar hakkındaki tutumlarının ve toplam tutumlarının bu değişkene göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın altıncı alt problemi “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları görev yapılan okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutları Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Boyut	Grup	<i>f</i> , \bar{x} ve <i>SS</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları				
		<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	İlkokul	156	37,12	12,414	G.Arası	653,817	2	326,909	2,026	,133
	Ortaokul	205	39,77	13,714	G.İçi	100860,915	625	161,377		
	Lise	267	39,10	12,048	Toplam	101514,732	627			
	Toplam	628	38,82	12,724						
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	İlkokul	156	16,76	5,625	G.Arası	180,334	2	90,167	2,727	,066
	Ortaokul	205	17,71	6,354	G.İçi	20667,505	625	33,068		
	Lise	267	16,49	5,319	Toplam	20847,839	627			
	Toplam	628	16,96	5,766						
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	İlkokul	156	53,88	16,729	G.Arası	1164,774	2	582,387	1,969	,141
	Ortaokul	205	57,48	18,764	G.İçi	184896,339	625	295,834		
	Lise	267	55,59	16,186	Toplam	186061,113	627			
	Toplam	628	55,78	17,226						

Tablo 8’de görüldüğü gibi, örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum ölçeğinin alt boyutları ve toplam ölçek puanları ortalamalarının görev yapılan okul türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda; “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 2,026$; $p>.05$], “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 2,727$; $p>.05$] ve ölçek toplamında [$F_{(2-625)} = 1,969$; $p>.05$] gruplar arası anlamlı fark bulunmamıştır.

Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın yedinci alt problemi “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ait Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutları Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Grup	f , \bar{x} ve SS Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	0-5	41	42,51	12,550	G.Arası	4140,225	4	1035,056		
	6-10	82	44,63	11,504	G.İçi	97374,507	623	156,299		
	11-15	93	37,87	12,955	Toplam	101514,732	627		6,622	,000
	16-20	110	37,10	12,920						
	20+	302	37,67	12,458						
	Toplam	628	38,82	12,724						
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	0-5	41	19,05	5,792	G.Arası	459,304	4	114,826		
	6-10	82	18,38	4,794	G.İçi	20388,535	623	32,726		
	11-15	93	17,10	6,262	Toplam	20847,839	627		3,509	,008
	16-20	110	16,43	5,860						
	20+	302	16,44	5,716						
	Toplam	628	16,96	5,766						
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	0-5	41	61,56	17,199	G.Arası	7125,097	4	1781,274		
	6-10	82	63,01	15,411	G.İçi	178936,016	623	287,217		
	11-15	93	54,97	18,151	Toplam	186061,113	627		6,202	,000
	16-20	110	53,53	17,660						
	20+	302	54,11	16,662						
	Toplam	628	55,78	17,226						

Tablo 9’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum ölçeğinin alt boyutları ve toplam ölçek puanları ortalamalarının mesleki kıdem değişkeni üzerinden anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda; “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 6,622$; $p < .01$], “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 3,509$; $p < .01$] ve ölçek toplamında [$F_{(2-625)} = 6,202$; $p < .01$] gruplar arası anlamlı bir fark görülmüştür. Hhangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek için çoklu karşılaştırma testlerinden biri olan Tukey HSD testi kullanılarak sonuçları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tukey HSD Testi Sonuçları

Puan	Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh_{ij}	P
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	6-10	11-15	6,763	1,894	,004
	6-10	16-20	7,534	1,824	,000
	6-10	20+	6,965	1,557	,000
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	0-5	20+	2,612	,952	,049
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	6-10	11-15	8,044	2,567	,016
	6-10	16-20	9,485	2,473	,001
	6-10	20+	8,906	2,110	,000

Tablo 10’da görüldüğü üzere, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları puan ortalamaları arasındaki farkın öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre hangi gruplar arasında meydana geldiğini görmek amacıyla post hoc Tukey HSD testi yapılmıştır. Analiz sonucunda, Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar alt boyutunda fark, 6-10 yıl kıdeme sahip olanlar ile 11-15; 16-20 ve 20+ yıl kıdeme sahip olanlar arasında ve 6-10 yıl çalışma süresine sahip olanlar

lehine çıkmıştır ($p<.01$). Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar alt boyutundaki farkın 0-5 yıl kıdeme sahip olanlar ile 20+ yıl kıdeme sahip olanlar arasında, 0-5 yıl kıdeme sahip olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p<.05$). Uzaktan Eğitim Tutum Toplam ortalamaları arasındaki farkın 6-10 yıl kıdeme sahip olanlar ile 11-15 ($p<.05$); 16-20 ($p<.01$) ve 20+ ($p<.01$) yıl kıdeme sahip olanlar arasında, 6-10 yıl kıdeme sahip olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir. Bu fark mesleki kıdem yükseldikçe uzaktan eğitim tutumunun azaldığı yönündedir.

Araştırmanın Sekizinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın Sekizinci alt problemi olan “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları görev yaptıkları okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarının Görev Yaptıkları Okuldaki Çalışma Süresi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Grup	N	\bar{x}	SS	ANOVA Sonuçları					
					Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	0-5	302	40,67	13,073	G.Arası	2254,744	4	563,686	3,538	,007
	6-10	158	37,42	12,666	G.İçi	99259,989	623	159,326		
	11-15	84	35,70	12,373	Toplam	101514,732	627			
	16-20	46	38,48	10,340						
	20+	38	37,29	11,754						
	Toplam	628	38,82	12,724						
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	0-5	302	17,89	6,086	G.Arası	546,559	4	136,640	4,193	,002
	6-10	158	16,33	5,473	G.İçi	20301,280	623	32,586		
	11-15	84	15,56	4,798	Toplam	20847,839	627			
	16-20	46	16,33	5,514						
	20+	38	15,97	5,621						
	Toplam	628	16,96	5,766						
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	0-5	302	58,57	17,827	G.Arası	4992,718	4	1248,180	4,295	,002
	6-10	158	53,75	16,957	G.İçi	181068,395	623	290,639		
	11-15	84	51,26	16,128	Toplam	186061,113	627			
	16-20	46	54,80	14,146						
	20+	38	53,26	16,169						
	Toplam	628	55,78	17,226						

Tablo 11’e göre, örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin ölçeğin alt boyutları ve toplam ölçek puanları ortalamalarının çalıştıkları okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda; “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 3,538$; $p<.01$], “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 4,193$; $p<.01$] ve ölçek toplamında [$F_{(2-625)} = 4,295$; $p<.01$] gruplar arası anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Farkın olduğu grupları saptamak amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey testi uygulanmıştır ve sonuçları Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarının Görev Yaptıkları Okuldaki Çalışma Süresi Değişkenine Göre Tukey HSD Testi Sonuçları

Puan	Gruplar(i) (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	0-5	11-15	4,970	1,557	,013
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	0-5	6-10	1,565	,560	,043
	0-5	11-15	2,335	,704	,009
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	0-5	6-10	4,813	1,674	,034
	0-5	11-15	7,304	2,103	,005

Tablo 12’de görüldüğü üzere, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları puan ortalamaları arasındaki farkın öğretmenlerin görev yaptıkları okuldaki çalışma süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post hoc Tukey HSD testi yapılmıştır. Analiz sonucunda, Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar alt boyutundaki farkın 0-5 yıl kıdeme sahip olanlar ile 11-15 yıl kıdeme sahip olanlar arasında, 0-5 yıl kıdeme sahip olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p < .05$). Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar alt boyutundaki farkın 0-5 yıl kıdeme sahip olanlar ile 6-10 ($p < .05$) ve 11-15 ($p < .01$) yıl kıdeme sahip olanlar arasında, 0-5 yıl kıdeme sahip olanların lehine gerçekleştiği görülmektedir. Uzaktan Eğitim Tutum Toplam ortalamaları arasındaki farkın 0-5 yıl kıdeme sahip olanlar ile 6-10 ($p < .05$) ve 11-15 ($p < .01$) yıl kıdeme sahip olanlar arasında, 0-5 yıl kıdeme sahip olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir. Ancak görev yaptıkları okuldaki çalışma süresi 0-5 yıl olanların uzaktan eğitim tutum toplam puan ortalamaları, aynı okulda çalışma süresi 16-20 ve 20+ yıl olanların puanlarından yüksek olmasına rağmen aralarındaki farklılık anlamlı düzeyde değildir. Bu fark görev yaptıkları okuldaki çalışma süresi yükseldikçe uzaktan eğitim tutumunun azaldığı yönündedir.

Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın Dokuzuncu alt problemi “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları teknoloji kullanım düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarının Teknoloji Kullanım Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>SS</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Boyut	Grup	<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	Az	27	34,59	11,725	G.Arası	1587,598	2	793,799	4,965	,007	
	Orta	262	37,49	12,312		G.İçi	99927,135	625			159,883
	İyi	339	40,19	12,962			Toplam	101514,732			627
	Toplam	628	38,82	12,724							
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	Az	27	14,44	4,758	G.Arası	430,967	2	215,484	6,596	,001	
	Orta	262	16,33	5,594		G.İçi	20416,872	625			32,667
	İyi	339	17,64	5,873			Toplam	20847,839			627
	Toplam	628	16,96	5,766							
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	Az	27	49,04	15,791	G.Arası	3664,832	2	1832,416	6,279	,002	
	Orta	262	53,82	16,673		G.İçi	182396,281	625			291,834
	İyi	339	57,83	17,487			Toplam	186061,113			627
	Toplam	628	55,78	17,226							

Tablo 13’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin ölçeğin alt boyutları ve toplam ölçek puanları ortalamalarının teknoloji kullanım düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık ortaya koyup koymadığını görmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda; “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 4,965$; $p < .01$], “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 6,596$; $p < .01$] ve ölçek toplamında [$F_{(2-625)} = 6,279$; $p < .01$] gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarının Teknoloji Kullanım Düzeyi Değişkenine Göre Tukey HSD Testi Sonuçları

Puan	Gruplar(i)	(i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	İyi		Orta	2,706	1,040	,026
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	İyi		Az	3,196	1,143	,015
	İyi		Orta	1,308	,470	,015
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	İyi		Az	8,798	3,416	,028
	İyi		Orta	4,014	1,405	,012

Tablo 14’te görüldüğü üzere, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları puan ortalamaları arasındaki farkın öğretmenlerin teknoloji kullanım düzeyi değişkenine göre hangi gruplardan kaynaklandığını saptamak için post hoc Tukey HSD testi yapılmıştır. Analiz sonucunda, Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar alt boyutundaki farkın teknoloji kullanım düzeyi iyi olanlar ile

orta olanlar arasında iyi olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p<.05$). Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar alt boyutundaki farkın teknoloji kullanım düzeyi iyi olanlar ile az ve orta olanlar arasında, iyi olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p<.05$). Uzaktan Eğitim Tutum Toplam ortalamaları arasındaki farkın teknoloji kullanım düzeyi iyi olanlar ile az ve orta olanlar arasında, iyi olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p<.05$). Bu farklar teknoloji kullanım düzeyi iyileştikçe uzaktan eğitim tutumunun da yükseldiği yönündedir.

Araştırmanın Onuncu Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın Onuncu alt problemi olan “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları algıladıkları gelir düzeyi değişkenine göre göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmış ve sonuçlar Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutları Puanlarının Algıladıkları Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve SS Değerleri					ANOVA Sonuçları						
Boyut	Grup	N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P	
Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar	Düşük	131	35,61	13,768	G.Arası	2363,316	2	1181,658	7,449	,001	
	Orta	447	39,29	12,206							G.İci
	Yüksek	50	43,10	12,827							Toplam
	Toplam	628	38,82	12,724							
Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar	Düşük	131	15,99	6,645	G.Arası	177,426	2	88,713	2,682	,069	
	Orta	447	17,14	5,494							G.İci
	Yüksek	50	17,86	5,474							Toplam
	Toplam	628	16,96	5,766							
Uzaktan Eğitim Tutum Toplam	Düşük	131	51,60	19,482	G.Arası	3814,447	2	1907,224	6,541	,002	
	Orta	447	56,43	16,340							G.İci
	Yüksek	50	60,96	16,803							Toplam
	Toplam	628	55,78	17,226							

Tablo 15’e göre, örneklem grubunda bulunan öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum ölçeğinin alt boyutları ve toplam ölçek puanları ortalamalarının algıladıkları gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 2,682$; $p>.05$] grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, analiz sonucunda; “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda [$F_{(2-625)} = 7,449$; $p<.01$], ve ölçek toplamında [$F_{(2-625)} = 6,541$; $p<.01$] gruplar arası anlamlı fark bulunmuştur. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD testi kullanılmış ve sonuçları Tablo16’de sunulmuştur.

Tablo 16: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Ve Alt Boyutları Puanlarının Algıladıkları Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Tukey HSD Testi Sonuçları

Puan	Gruplar(i) (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Uzaktan Eğitim Tutum	Orta	Düşük	3,678	1,251	,010
Avantajlar	Yüksek	Düşük	7,489	2,094	,001
Uzaktan Eğitim Tutum	Orta	Düşük	4,824	1,697	,013
Toplam	Yüksek	Düşük	9,357	2,839	,003

Tablo 16’da görüldüğü üzere, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları puan ortalamaları arasındaki farkın öğretmenlerin algıladıkları gelir düzeyi değişkenine göre hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla post hoc Tukey HSD testi yapılmıştır. Analiz sonucunda, Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar alt boyutundaki farkın algıladıkları gelir düzeyi Orta olanlar ile Düşük olanlar arasında Orta olanlar lehine gerçekleştiği ($p < .05$); Yüksek olanlar ile Düşük olanlar arasında Yüksek olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p < .01$). Uzaktan Eğitim Tutum Toplam ortalamaları arasındaki farkın algıladıkları gelir düzeyi Orta olanlar ile Düşük olanlar arasında Orta olanlar lehine gerçekleştiği ($p < .05$); Yüksek olanlar ile Düşük olanlar arasında Yüksek olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir ($p < .01$). Bu farklar algıladıkları gelir düzeyi iyileştikçe uzaktan eğitim tutumunun da genel olarak yükseldiği yönündedir.

Sonuç ve Tartışma

Yapılan araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri açısından incelendiğinde avantajlar alt boyutunda orta düzeyde sınırlılıklar alt boyutunda da düşük olduğu belirlenmiştir. Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, uzaktan eğitim tutumlarının cinsiyet değişkeni açısından farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlar, Yenilmez, Balbağ, Turgut’un (2017) cinsiyetin (erkeklerin lehine) sonucundan farklı iken, Ağır ve Okçu’nun (2006) ilköğretim öğretmenlerinin internet kullanım tutumlarını belirleyerek değerlendirdiği çalışmasıyla benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular, aday öğretmenlerin senkron derslere karşı olumsuz tutum sergilediklerinin bulunduğu (Karatepe, Küçükgeçay ve Peker, 2020) ve Karakuş, Ucuzsatar, Karacaoğlu, Esendemir ve Bayraktar, (2020) tarafından Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim görüşlerini ele alan araştırmada elde edilen Türkçe öğretmeni adaylarının uyum sağlayamadığı, dersin uzaktan eğitimle yürütülemeyeceği ve ayrıca yüz yüze eğitime geçiş yapılması gerekliliği sonuçlarıyla benzer değildir.

Yapılan araştırma sonucunda; öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik avantajlar hakkındaki ve toplam tutumları öğretmenlik türü değişkenine göre farklılaşırken, eğitime yönelik sınırlılıklar hakkındaki tutumlarının farklılaşmadığı görülürken öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının öğrenim düzeyi değişkenine göre farklılaştığı sonucu elde edilmiştir. Sonuçlar yüksek lisans mezunları lehine anlamlı olmuştur. Bu noktada öğretmenlerin eğitim düzeyi yükseldikçe uzaktan eğitim konusundaki tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik sınırlılıklar hakkındaki uzaktan eğitim bilgisi değişkenine göre farklılaşırken, eğitime yönelik avantajlar hakkındaki tutumlarının ve toplam tutumlarının bu değişkene göre farklılaşmadığı söylenebilir. Görev yapılan okul türü değişkeni açısından “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda, “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda ve ölçek toplamında gruplar arası anlamlı fark bulunmamıştır. Mesleki kıdem açısından bakıldığında ise; “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda, “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda ve ölçek toplamında gruplar arası anlamlı fark bulunmuştur. Mesleki kıdem yükseldikçe uzaktan eğitim tutumunun azaldığı yönündedir. Bu durumda belirli mesleki kıdem yıllarından sonra

öğretmenlerin daha olumlu uzaktan eğitim tutumlarının olması ve uzaktan eğitimde daha etkin ve başarılı olmaları için uzaktan eğitim konusunda hizmetiçi eğitimlerin sayısı artırılabilir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresinde “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda, “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda ve ölçek toplamında gruplar arası anlamlı fark bulunmuştur. Analiz sonucunda, Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar alt boyutundaki farkın 0 ila 5 yıl çalışma süresine sahip olanlar ile 11 ila 15 yıl çalışma süresine sahip olanlar arasında, 0-5 yıl çalışma süresine sahip olan bireyler lehine gerçekleştiği görülmektedir. Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar alt boyutundaki farkın 0-5 yıl arası çalışma süresine sahip olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir. Ancak görev yaptıkları okuldaki çalışma süresi 0-5 yıl olanların uzaktan eğitim tutum toplam puan ortalamaları, aynı okulda çalışma süresi 16-20 ve 20+ yıl olanların puanlarından yüksek olmasına rağmen aralarındaki farklılık anlamlı düzeyde değildir. Bu fark görev yaptıkları okuldaki çalışma süresi yükseldikçe uzaktan eğitim tutumunun azaldığı yönündedir. Ağır ve Okçu (2006) tarafından gerçekleştirilen araştırmada çalışma süresi 0-5 yıl arasındaki öğretmenlerin, uzun çalışma süresi olan öğretmenlere göre interneti daha fazla ve etkin kullandıkları görülmüştür. Öğretmenlerin aynı okulda uzun yıllar çalışmalarının yenilikçi yaklaşımlarını sıklıkla kullandığı uzaktan eğitim tutumlarını ve etkililiklerini azaltması sebebiyle belirli yıllarda çalışılan okulların değiştirilmesinin de bu anlamda yararlı olabileceği ancak bu konuda gelecekte daha ayrıntılı nitel ve karma yöntem araştırmalarının yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları ve toplam ölçek puanları ortalamalarının teknoloji kullanım düzeyi değişkenine analiz sonucunda; “Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar” alt boyutunda, “Uzaktan Eğitim Tutum Sınırlılıklar” alt boyutunda ve ölçek toplamında gruplar arası anlamlı fark bulunmuştur. Uzaktan Eğitim Tutum Avantajlar alt boyutundaki farkın teknoloji kullanım düzeyi iyi olanlar ile orta olanlar arasında iyi olanlar lehine gerçekleştiği belirlenmiştir. Uzaktan eğitim tutum sınırlılıklar alt boyutundaki farkın teknoloji kullanım düzeyi iyi olanlar ile az ve orta olanlar arasında, iyi olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir. Uzaktan Eğitim Tutum Toplam ortalamaları arasındaki farkın teknoloji kullanım düzeyi iyi olanlar ile az ve orta olanlar arasında, iyi olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir. Bu farklar teknoloji kullanım düzeyi iyileştikçe uzaktan eğitim tutumunun da yükseldiği yönündedir. Hizmetiçi eğitimler ile öğretmenlerin teknoloji yetkinliklerinin artırılması, desteklenmesi ile öğretmenlerin uzaktan eğitim süreçlerinde daha olumlu tutuma sahip olarak daha etkin olacakları düşünülmektedir. Özellikle yaşanan pandemi döneminde zorunlu olarak yapılmak durumunda kalınan uzaktan eğitimin daha verimli olabilmesi açısından öğretmenlerin teknolojik becerilerinin yükseltilmesi, öğrencilerin uzaktan öğretim sürecinde de yüz yüze eğitimde elde ettikleri başarıyı yakalamalarına olanak sağlayacaktır.

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları ve toplam ölçek puanları ortalamalarının algıladıkları gelir düzeyi değişkenine “uzaktan eğitim tutum sınırlılıklar” alt boyutunda grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Ancak, analiz sonucunda; “uzaktan eğitim tutum avantajlar” alt boyutunda, ve ölçek toplamında gruplar arası anlamlı fark bulunmuştur. Uzaktan eğitim tutum toplam ortalamaları arasındaki farkın algıladıkları gelir düzeyi orta olanlar ile düşük olanlar arasında orta olanlar lehine gerçekleştiği görülmektedir. Bu farklar algıladıkları gelir düzeyi iyileştikçe uzaktan eğitim tutumunun da genel olarak yükseldiği yönündedir. Teknoloji kullanımını önemli maddi kaynak ihtiyacı oluşturmaktadır. Eğer gelir durumu algısı ile uzaktan eğitim tutumları arasında belirtilen ilişki dikkate alındığında öğretmenlerin gelir düzeylerini daha olumlu algılamaları konusu farklı bir araştırma konusu olarak politika üreticiler ve politika uygulayıcıları tarafından gözden geçirilerek, değerlendirilebilir. Çalışmada elde edilen sonuçların gelecekteki araştırmalara yön vermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ağır F., Okcu A. (2006). *İlköğretimde Çalışan Öğretmenlerin İnternet Kullanımına Karşı Tutumlarının Belirlenmesi*. 7. Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Özetler Kitabı, s. 288, 7-9 Eylül 2006. Gazi Üniversitesi.
- Alkan, C. (1987). *Açıköğretim: Uzaktan Eğitim Sistemlerini Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Altan, T. & Seferoğlu, S. S. (2009). *Uzaktan eğitimde değerlendirme süreci: öğrenci görüşlerinin sistemin gelişimine katkıları*. 3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi.
- Ateş, A., Altun, E. (2008). Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 28(3), 125-145.
- Baek, Y., Zhang, H. ve Yun, S. (2017). Teachers' attitudes toward mobile learning in Korea. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 16(1), 154-163.
- Barış, M. F. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2) 36-46. <https://doi.org/10.19126/suje.38758>
- Bayam, Y., & Aksoy, M. (2002). Türkiye'de Uzaktan Eğitim Ve Sakarya Üniversitesi Uygulaması. *Sakarya University Journal of Science*, 6(1), 169-175.
- Büyükköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (11.Baskı). Pegem Akademi
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *AUAd*, 6(2), 11-53. <https://doi.org/10.14527/9786052412411.10>
- Chang, G.C.& Satako, Y.(2020). *How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures*.
- Demir, E. (2014). Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. *Dumlupınar University Journal of Social Science/Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39), 203-212.
- Deniz, L.(2005). "İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Ve Alan Öğretmenlerinin Bilgisayar Tutumları." *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. TOJET. 4(4)
- Doğan, H. G. B. (2014). *Uzaktan Eğitim ve Yaşam Boyu Öğrenme*. <http://www.egitimdeteknoloji.com/uzaktan-egitim-yasam-boyu-ogrenme-nedir/>
- Geçgel, H., Fatih, K., & Duygu, E. (2020). Türkçe Eğitiminde Dijital Yetkinlik Kavramının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 886-904. <https://doi.org/10.16916/aded.742352>
- Horzum, B., (2003). Öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri (Sakarya Üniversitesi Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi
- Hotar N, Omay RE, Bayrak S, Kuruüzüm Z, Ünal B. (2020). Pandeminin Toplumsal Yansımaları. *İzmir İktisat Dergisi*. 35(2). 211-220. <https://doi.org/10.24988/ije.202035201>

- Huang, R., Liu, D., Tlili, A., Yang, J., & Wang, H. (2020). *Handbook on Facilitating Flexible Learning During Educational Disruption: The Chinese Experience in Maintaining Undisrupted Learning in COVID-19 Outbreak*. Beijing: Smart Learning Institute of Beijing Normal University.
- İşman, A. (2011). Uzaktan eğitim. *Distance Education*] Pegem Akademi.
- Karakuş, N.; Ucuşsatar, N.; Karacaoğlu, M. Ö.; Esendemir, N.; Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, <https://doi.org/10.29000/rumelide.752297>
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (27. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık
- Karatepe, F., Küçükgençay, N., & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274. <https://doi.org/10.26450/jshsr.1868>
- Okçu, A. ve Ağır, F., (2006). *İlköğretimde Çalışan Öğretmenlerin İnternet Kullanımına Karşı Tutumlarının Belirlenmesi*. 7. Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi. Özetler Kitabı, 288, 7-9 Eylül 2006. Gazi Üniversitesi, Ankara. https://doi.org/10.1501/sporm_0000000345
- Özer, B. (1990). Uzaktan eğitim sisteminin evrensel yapısı. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 8, 569-594.
- Özer, B. (1990). *Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla Sürekli Eğitimi*. Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi.
- Özer, M., Gür, B. S. ve Küçükcan, T. (2010). *Yükseköğretimde Kalite Güvencesi*. (SETA) Vakfı.
- Özkul, A. E., & Girginer, N. (2001). Uzaktan eğitimde teknoloji ve etkinlik. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3), 107-117.
- Şahin, İ. (2007). Prediction student satisfaction in distance education and learning environments, *Turkish Online Journal of Distance Education*, 8(2), 1302-6488. <https://doi.org/10.17718/tojde.762023>
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics* (6.bsk.) Pearson Education.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020,). <https://www.saglik.gov.tr/Genel/MansetHaberListesi.aspx>.
- Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://doi.org/10.32329/uad.711110>
- Uzunboylu, H. ve Tuncay, N. (2012). *Uzaktan Eğitimde Sanal Değişimler*. (1.Baskı). Pegem Akademi.
- Yalın, H. İ. (2007). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (19.baskı). Nobel Yay.
- Yenilmez, K., Turğut, M., & Balbağ, M. Z. (2017). Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107. <https://doi.org/10.17556/erziefd.305902>
- Yenilmez, K., & Özabacı, N. Ş. (2003). Yatılı Öğretmen Okulu Öğrencilerinin Matematik İle İlgili Tutumları Ve Matematik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14), 132-146. <https://doi.org/10.21764/efd.32954>

- Yılmaz, G.K., ve Guven, B. (2015). Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 6(2), 299-322.
- Yılmaz, N. A. (2020). Yükseköğretim Kurumlarında Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitim Durumu Hakkında Öğrencilerin Tutumlarının Araştırılması: Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü Örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 15-20.
- Zaharah, Z., & Kirilova, G. I. (2020). Impact of Corona Virus Outbreak Towards Teaching and Learning Activities in Indonesia. *SALAM: Jurnal Sosial dan Budaya Syar-i*, 7(3), 269-282. <https://doi.org/10.15408/sjsbs.v7i3.15104>
- Zırhlıoğlu, Ç. (2006). *Türkiye Genelinde ve Bölgeler Arasında Bilgisayar Kullanımı ve Uzaktan Eğitim İle İlgili İstatistiksel Analiz*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.